

MASKER, MENSCH EN KUNST

DOOR A. M. HAMMACHER

James
Ensor

Masques
intrigués

UIT het gewone leven der burgers is het masker nooit geheel verdwenen; het hangt nog in de mombakkesenwinkeltjes te wachten op het kind of op de ouders, die er Zwarten Piet en Sinterklaas komen zoeken; het wacht de feestgangers, die er zothed mee willen begaan, de dansers, die de erotische avonturen zoeken. Geen aanval op de orde meer, maar een spel, dat slechts in de verte nog weet heeft van machtiger driften, van grooter gevaren, van bloediger of van galanter Venetiaansche avonturen. In Jeroen Bosch namen de middeleeuwen afscheid van het masker, dat zij vooral kenden uit de buiten de iconographie staande sculptuur der kathedralen, bij dakspuwers, aan eindpunten van steunbogen, sluitstukken, kapiteelen, lisenen. Bij Jeroen Bosch wordt het masker tot menselijk drama; hevig spel, wreed spot, gevaarlijke uitzinnigheid; van alle kanten blazen de maskers door de gescheurde orde. Langzaam zakt het dan af in de verfijningen van de sierlijke, galante 18de eeuw. Het speelt door de kunst nog henen als een geheimzinnig liedje. Maar de 19de-eeuwsche kunstenaar vergeet het masker geheel